

VYRIAUSIOJI TARNYBINĖS ETIKOS KOMISIJA**SPRENDIMAS
DĖL ROMO PAČINSKO SKUNDO**

2025 m. liepos 2 d. Nr. IGN-2025/

Vilnius

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (toliau – VTEK): Komisijos pirmininko pavaduotoja Virginija Aleksejūnė, nariai Tomas Blinstrubis, Darius Beinoravičius ir Martinas Žaltauskas 2025 m. birželio 25 d. posėdyje, dalyvaujant Romui Pačinskui (toliau – ir Asmuo, dėl kurio veiktas priimtas sprendimas, Tarybos narys), išnagrinėjo Romo Pačinsko 2025-04-30 skundą „Dėl Anykščių rajono savivaldybės tarybos etikos komisijos 2025-03-31 sprendimo panaikinimo“ (toliau – ir Skundas), kuriuo prašoma VTEK panaikinti Anykščių rajono savivaldybės (toliau – ir Savivaldybė) tarybos Etikos komisijos (toliau – ir Etikos komisijos) 2025-03-31 sprendimą Nr. 1-P6-1 „Dėl Anykščių rajono savivaldybės tarybos nario Romo Pačinsko Valstybės politikų elgesio kodekso nuostatų pažeidimo“ (toliau – ir Sprendimas, Skundžiamas sprendimas), kuriame Komisija nusprendė „1) konstatuoti, kad tarybos narys R. Pačinskas pažeidė Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 4 straipsnio 1 punkte nustatytą pagarbos žmogui ir valstybei principą; 2) rekomenduoti Tarybos nariui R. Pačinskui suderinti savo elgesį ar veiklą su šiuo kodekse ar institucijos, kurioje valstybės politikas eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytais valstybės politiko elgesio principais ar reikalavimais“.

VTEK n u s t a t ė:

I. Skundžiamo Sprendimo pagrindas ir dalykas

1. Savivaldybės Etikos komisija gavo Savivaldybės mero Kęstučio Tubio (toliau – Pareiškėjas, Meras) pranešimą „Dėl Tarybos nario Romo Pačinsko elgesio“ (dokumento registracijos data ir numeris 2024-12-03 Nr. 1-SD-3620 (6.30E)). Šiuo kreipimusi Pareiškėjas prašė Etikos komisijos ištirti Savivaldybės tarybos nario R. Pačinsko veiksmus, kurie galimai prieštarauja Lietuvos Respublikos politikų elgesio kodekso (toliau – Kodeksas) principams (pagarbos žmogui ir valstybei, teisingumo, sąžiningumo, skaidrumo ir viešumo, padorumo, pavyzdingumo, nesavanaudiškumo, nešališkumo, atsakomybės). Pareiškėjo skundo aplinkybėse nurodoma, jog Savivaldybės tarybos narys R. Pačinskas po 2024-10-22 vykusio UAB „Dauniškio prekyba“ (toliau – Bendrovė) ketinamos statyti prekybos paskirties pastato (parduotuvės) Kalno g., Anykščiuose, projekto viešo svarstymo siekė kontaktų su įmonės atstovais ir aiškino apie Bendrovei priklausančio sklypo neva „išpirkimus“, kaltino neaiškiais motyvais, grasino, jog neleis pardauotuvės statyti ir kvies žurnalistus. Po tokių Tarybos nario veiksmų Bendrovės atstovai esą nesupranta tikrosios Savivaldybės pozicijos, todėl jis kaip Savivaldybės meras 2024-11-26 su Bendrovės atstovais organizavo susitikimą. Susitikimo metu išklausius Bendrovės atstovų poziciją merui susidarė įspūdis, kad tokia Tarybos nario veikla gali sužlugdyti stambų investicinį projektą Anykščių mieste ir prieštarauja oficialiai Savivaldybės mero ir administracijos, kurie jokių pretenzijų dėl būsimų statybų Bendrovei neturi, pozicijai. Statinys planuojamas statyti Bendrovei nuosavybės teise valdomame

sklype, ši statyba neprieštarauja Savivaldybės teritorijų planavimo dokumentams ir kitiems šį procesą reglamentuojantiems teisės aktams ir tvarkoms.

2. 2024-12-05 Etikos komisija, posėdyje dalyvaujant 7 komisijos nariams (kvorumas buvo), svarstė klausimą „Nr. 1 „Dėl gauto rašto „Dėl Tarybos nario Romo Pačinsko elgesio“ įvertinimo ir sprendimo priėmimo“. Šiame posėdyje Etikos komisija (už – 7, prieš – 0, susilaikė – 0) nusprendė pagal gautą informaciją pradėti R. Pačinsko elgesio tyrimą ir jį apie tai informuoti.

3. 2024-12-05 Etikos komisija raštu Nr. 1 „Dėl pradėto tyrimo ir paaiškinimo pateikimo“ tiriamąjį R. Pačinską informavo apie tai, kad 2024-12-03 gavo Savivaldybės mero K. Tubio raštą Nr. 1-SD-3620 (6.30 E) „Dėl Tarybos nario Romo Pačinsko elgesio“ ir Etikos komisija, remdamasi šia gauta informacija, nusprendė pradėti tyrimą dėl tiriamojo elgesio, kuriuo galimai buvo pažeisti Kodekso 4 straipsnyje nustatyti valstybės politikų elgesio principai. Tame pačiame rašte nurodė tiriamojo teisės, taip pat ir teisę baigus tyrimą susipažinti su tyrimo metu surinkta medžiaga, ir paprašė per 10 darbo dienų pateikti paaiškinimą.

4. 2024-12-09 tiriamasis elektroniniu paštu paprašė Etikos komisijos pateikti Savivaldybės mero rašto 2024-12-03 Nr. 1-SD-3620 (6.30E) kopiją, turimus garso įrašus, visus 2024-12-05 posėdžio metu gautus dokumentus ar kitą medžiagą, nes iš gauto rašto apie tyrimo pradžią jam esą neaišku, dėl kokių savo veiksmų jis turintis pasiaiškinti, taip pat paprašė nustatyti naują terminą atsakymui pateikti, skaičiuotiną nuo prašomos pateikti medžiagos gavimo dienos.

5. 2024-12-10 Etikos komisija raštu Nr. 2 „Dėl pradėto tyrimo ir paaiškinimo pateikimo“ tiriamajam R. Pačinskui detaliau nurodė tyrimo dalyką „<...> Komisija š. m. gruodžio 5 d. pradėjo tyrimą dėl to, jog Jūs bendraudamas telefonu su UAB „Dauniškio prekyba“ vadovais dėl UAB „Dauniškio prekyba“ planuojamų būsimos prekybos pastato statybų Kalno gatvėje, Anykščiuose, (toliau – ir pastato statybos) būdamas Anykščių rajono savivaldybės tarybos nariu skambindamas UAB „Dauniškio prekyba“ vadovams bei kalbėdamas apie statyboms reikalingo sklypo „išpirkimą“, kaltindamas juos dėl planuojamų statybų visiškai nesuprantamais ir jiems neaiškiais motyvais, grasindamas, jog šio pastato statybos neleisite, kviesite žurnalistus, sukėlėte bendrovės vadovams abejonę dėl Anykščių rajono savivaldybės pozicijos statybų atžvilgiu. UAB „Dauniškio prekyba“ vadovams visiškai nesuprantama tokia Tarybos nario pozicija, jie nesupranta, kuo yra kaltinami, nes šio pastato statybas bendrovė organizuoja teisėtai ir skaidriai, remiantis teisės aktais ir jokių pažeidimų nėra padarę. Savivaldybės meras, atsižvelgdamas į tai, Komisijos aprašo ištirti, ar tokia Jūsų veikla nekenkia institucijos, kurioje Jus einate pareigas, reputacijai ir autoritetui, kadangi Jūsų veiksmai prieštarauja oficialiai Anykščių rajono savivaldybės mero ir administracijos pozicijai, nes nei meras, nei administracija minėtai bendrovei jokių pretenzijų dėl būsimų statinio statybų neturi. Statinys planuojamas statyti UAB „Dauniškio prekyba“ nuosavybės teise valdomame žemės sklype, ši statyba neprieštarauja galiojantiems savivaldybės teritorijų planavimo dokumentams, teisės aktu nustatyta tvarka jau yra įvykę projektinių pasiūlymų viešojo svarstymo procedūros su visuomene, kaip tai numato teisės aktai, jos yra fiksuotos informaciniuose statybos vartuose „Infostatyba“, šiuo metu vyksta statinio projektavimo procesas. Mero nuomone, Jūs tokia savo veikla ne tik kenkiate minėtų įstaigų reputacijai, bet ir galite sužlugdyti stambų investicinį projektą Anykščių mieste. Todėl, atsižvelgusi į tai, Komisija vertins, ar Jūs nepažeidėte Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodekso 4 straipsnyje įtvirtintų valstybės politikų elgesio principų <...>“. Toliau rašte nurodomi 9 politikų elgesio principai (pagarbos žmogui ir valstybei, teisingumo, sąžiningumo, skaidrumo ir viešumo, padorumo, pavyzdingumo, nesavanaudiškumo, nešališkumo, atsakomybės) ir jų turinys. Taip pat tiriamasis informuojamas, kad turi teisę Etikos komisijai per 10 darbo dienų nuo pranešimo, išsiųsto 2024-12-05, gavimo dienos pateikti rašytinį paaiškinimą. Papildomai nurodomos jo kaip tiriamojo teisės ir informuojama, jog Etikos komisijos posėdis, kuriame bus tiriamas jo elgesys, vyks 2025-01-17 13 val. Savivaldybės 3 a. posėdžių salėje (J. Biliūno g. 23, Anykščiai). Taip pat informavo tiriamąjį, jog vadovaudamasi Etikos komisijos nuostatų, patvirtintų 2023-06-29 Savivaldybės tarybos sprendimu Nr. 1-TS-216 „Dėl Anykščių rajono savivaldybės tarybos Etikos komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“, 23 punktu Etikos komisija neturi pareigos teikti tiriamajam jos turimų

dokumentų, o tyrimo medžiaga gali būti pateikta susipažinti tik baigus tyrimą.

6. 2024-12-12 Etikos komisija raštu Nr. 3 „Dėl pradėto tyrimo“ savivaldybės merą informavo, jog pagal jo 2024-12-03 raštą Nr. 1-SD-3620 (6.30E) „Dėl Tarybos nario Romo Pačinsko elgesio“ pradėjo tyrimą dėl savivaldybės Tarybos nario R. Pačinsko elgesio, kuriuo jis galimai pažeidė Kodekso 4 straipsnyje nustatytus valstybės politikų elgesio principus.

7. 2024-12-17 Etikos komisijai tiriamasis R. Pačinskas pateikė savo paaiškinimus raštu.

8. 2025-01-17 Etikos komisija, dalyvaujant 5 komisijos nariams (kvorumas buvo), svarstė du klausimus „1. Dėl sprendimo priėmimo, kad posėdis būtų uždaras; 2. Dėl gauto rašto „Dėl Tarybos nario Romo Pačinsko elgesio“ pradėto tyrimo, tiriamojo R. Pačinsko paaiškinimo išklausymo“. Šiame posėdyje Etikos komisija nusprendė (už – 3, prieš – 1, susilaikė – 1) posėdį vykdyti uždari. Toliau tiriamasis R. Pačinskas išsakė savo poziciją nagrinėjamu klausimu.

9. 2025-01-22 Etikos komisijos pirmininkui šios komisijos pirmininko pavaduotojas Gediminas Kutka pateikė raštu nusišalinimą nuo Etikos komisijoje sprendžiamų klausimų, kurie susiję su gautu raštu „Dėl Tarybos nario Romo Pačinsko elgesio“ dėl galimo privačių interesų konflikto ar jo regimybės.

10. 2025-01-28 tiriamasis R. Pačinskas raštu Etikos komisijos paprašė:

10.1. leisti susipažinti ir gauti 2025-01-17 13 val. Etikos komisijos posėdžio įrašą;

10.2. pateikti LVŽS Anykščių skyriaus valdybos narių (dalyvavo 12 asmenų) susirinkimo protokolą su susirinkimo sekretorės ir skyriaus pirmininko K. Tubio parašais;

10.3. supažindinti su susirinkimo protokolu ir garso įrašu, darytu architekto Vytenio Daunoro 2024-11-22 17 val. per viešą Bendrovės naujo prekybos centro statybų projekto (Kęstučio g. 1A, Anykščiuose) pristatymą gyventojams Savivaldybėje, kuriame dalyvavo šios Bendrovės atstovas;

10.4. akistatos su Bendrovės direktoriaus pavaduotoju D. Širviu ir kaltinimo iniciatoriumi K. Tubiu.

11. 2025-01-30 Etikos komisija, dalyvaujant 6 komisijos nariams (kvorumas buvo), svarstė du klausimus: „1. Dėl sprendimo priėmimo dėl G. Kutkos nusišalinimo; 2. Dėl gauto rašto „Dėl Tarybos nario Romo Pačinsko elgesio“ Pareiškėjo (K. Tubio) išklausymo.“ Šiame posėdyje Etikos komisija nusprendė (už – 4, prieš – 0, susilaikė – 1) nepriimti Etikos komisijos pirmininko pavaduotojo G. Kutkos pareikšto nusišalinimo, vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 2 straipsnio 1 dalies ir 11 straipsnio 3 dalies nuostatomis, nes G. Kutka, kuris yra Pareiškėjo sūnėnas, nėra laikytinas pastarojo artimu giminaičiu, be to, Pareiškėjas K. Tubis ir (ar) sūnėnas G. Kutka nėra asmeniškai suinteresuoti šiuo pranešimu, nes naudos gavėjas yra trečioji pusė – Bendrovė. Toliau posėdyje buvo išklaudyta Pareiškėjo (K. Tubio) pozicija nagrinėjamu klausimu.

12. 2025-01-31 raštu Nr. 5 „Dėl informacijos pateikimo“ tiriamąjį R. Pačinską informavo, kad pagal Kodekso 7 straipsnio 4 dalies 4 punkto nuostatas jokia informacija apie vykdomo tyrimo aplinkybes nėra teikiama iki tol, kol tyrimas nėra užbaigiamas. Valstybės politikas, kurio elgesys tiriamas, vadovaujantis Kodekso 7 straipsnio 8 dalies 2 punkto nuostatomis turi teisę baigus tyrimą susipažinti su tyrimo metu surinkta medžiaga.

13. 2024-02-27 Etikos komisija, dalyvaujant 6 komisijos nariams (kvorumas buvo), svarstė du klausimus, vienas iš jų „2. Dėl Komisijos atliekamo pažeidimo tyrimo termino pratęsimo“. Etikos komisija vienbalsiai (už – 6, prieš – 0, susilaikė – 0) nusprendė sprendimą dėl atliekamo pažeidimo tyrimo termino pratęsti iki 2025-04-04.

14. 2025-03-17 Etikos komisija, dalyvaujant 6 komisijos nariams (kvorumas buvo), svarstė klausimą „1. Dėl gauto rašto „Dėl Tarybos nario Romo Pačinsko elgesio“ UAB „Dauniškio prekyba“ atstovo Daliaus Širvio išklausymo“. Posėdžio metu buvo išklaudyta Bendrovės atstovo pozicija nagrinėjamu klausimu. Išklausius paaiškinimus, nuspręsta kitą posėdį rengti 2025-03-24 13 val.

15. 2025-03-24 Bendrovės architektas (projektuotojas) V. Daunoras Etikos komisijai teikė paaiškinimą dėl vykdomo tyrimo aplinkybių.

16. 2025-03-24 Etikos komisija, dalyvaujant 6 komisijos nariams, svarstė klausimus „1. Dėl

tyrimo medžiagos aptarimo su teisininkais; 2. Dėl tyrimo užbaigimo“. Pirmu klausimu kalbėjęs Savivaldybės administracijos paskirtas teisininkas išsakė pastabas dėl Etikos komisijos vykdomo tyrimo aplinkybių. Šiame posėdyje Etikos komisija nusprendė tyrimą dėl R. Pačinsko elgesio užbaigti, dėl parengto sprendimo balsuoti ir sprendimą skelbti 2025-03-31 14 val.

17. 2025-03-25 Etikos komisija tiriamąjį R. Pačinską elektroniniu paštu informavo, kad 2025-03-24 posėdyje Savivaldybės tarybos Etikos komisija baigė jo elgesio tyrimą ir 2025-03-31 14 val. posėdyje priims sprendimą, kuris bus skelbiamas viešai.

18. 2025-03-31 Etikos komisija, dalyvaujant 6 komisijos nariams (kvorumas buvo), svarstė klausimą „1. Sprendimo dėl Tarybos nario R. Pačinsko elgesio priėmimas ir viešas paskelbimas“. Šiame posėdyje Etikos komisija nusprendė (už – 4, prieš – 2, susilaikė – nėra) pritarti parengtam sprendimui ir jo rezoliucinei daliai.

19. 2025-03-31 Etikos komisijos Sprendimo dalyje „Tyrimo pagrindas, dalykas ir procedūra“ eilės tvarka išdėstyti Etikos komisijos tyrimo metu atlikti veiksmai. Atskiras tyrimo dalykas, kuris bus vertinamas Sprendime, nėra įvardytas. Apie Etikos komisijos nustatytą tyrimo dalyką nurodoma Skundžiamo sprendimo 4 punkte, – jis buvo nustatytas, kai 2024-12-05 Etikos komisija pradėjo tyrimą: „*dėl Tarybos nario veiksmų atitikties Elgesio kodekso nuostatoms – įvertinti, ar Romo Pačinsko bendravimas su UAB „Dauniškio prekyba“ atstovais laikotarpiu nuo 2024 m. spalio 22 d. iki 2024 m. lapkričio 22 d. dėl projektuojamo prekybos centro adresu Kęstučio g. 1A, Anykščių mieste, tikslu perkelti statybas į kitą vietą, (ne)atitinka Elgesio kodekso 4 straipsnyje įtvirtintų (devynių) elgesio principų, kaip ir buvo prašoma Komisijai pateiktame Pareiškėjo rašte*“.

20. Sprendimo dalyje „Teisinis reglamentavimas ir politiko veiksmų vertinimas“ teisinį tiriamojo A. Pačinsko veiksmų vertinimą atlikusi Etikos komisija priėjo prie išvados, jog atliekant tyrimą buvo surinkta pakankamai duomenų, kad būtų galima priimti sprendimą dėl politiko veiksmų neatitikties teisės normoms.

21. Sprendimo dalyje „Komisijos išvados“ nurodė:

21.1. Tarybos narys R. Pačinskas, gindamas gyventojų grupės interesus, veikė pažeisdamas teisės normas ir politikų etikos principus;

21.2. Tarybos narys, gindamas 2024-03-07 skundą pateikusių gyventojų grupės interesus, arba nesigilino į viešąjį valdymą ir administravimą teritorijų planavimo ir statybų srityje reglamentuojančias teises normas, arba nenustatęs pažeidimų Bendrovės vykdomoje parduotuvės projektavimo procedūroje nutarė veikti tiesioginio komunikavimo su verslo subjektu būdu;

21.3. Tarybos narys, siekdamas pakeisti Bendrovės jau sukurtą civilinį teisinį santykį, t. y. perkelti parduotuvės statybą į kitą vietą, veikė ir siekė norimo rezultato pažeisdamas Įstatyme nustatytus civilinių santykių įgyvendinimo principus: subjektų lygiateisiškumo, nuosavybės neliečiamumo, sutarties laisvės, nesikišimo į privačius santykius, teisinio apibrėžtumo, proporcingumo ir teisėtų lūkesčių bei neleistinumą piktnaudžiauti teise. Tokia tiriamojo veikla neatitinka Kodekse įtvirtintų principų;

21.4. Pareiškėjas prašė įvertinti Tarybos nario R. Pačinsko veiksmų atitiktį visiems Įstatyme apibrėžtiems (devyniems) politikų elgesio principams ir tai buvo pripažinta tyrimo dalyku. Tačiau Etikos komisija balsavo ir pritarė dėl 1 straipsnio 1 punkto pažeidimo – pagarbos žmogui ir valstybei principo, kuris įpareigoja politikus laikytis žmogaus teisių, laisvių bei jas užtikrinti, vadovautis Konstitucija ir teise. Būtent šis principas gina pasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis;

21.5. nagrinėjamu atveju rezultatas buvo priešingas – Tarybos nario R. Pačinsko veiksmai sukėlė nepasitikėjimą savivaldybės institucija, todėl priimdama sprendimą Etikos komisija pagrįstai galėjo rekomenduoti jam suderinti savo elgesį ar veiklą su Kodekse ar institucijos, kurioje valstybės politikas eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose Įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytais valstybės politiko elgesio principais ar reikalavimais, kaip numatyta Kodekso 9 straipsnyje;

22. Sprendimo rezoliucinėje dalyje Etikos komisija nusprendė: 1) konstatuoti, kad Tarybos narys R. Pačinskas pažeidė Kodekso 4 straipsnio 1 punkte nustatytą pagarbos žmogui ir valstybei principą; 2) rekomenduoti tarybos nariui R. Pačinskui suderinti savo elgesį ar veiklą su Kodekse ar

institucijos, kurioje valstybės politikas eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytais valstybės politiko elgesio principais ar reikalavimais; 3) apie priimtą sprendimą informuoti tarybos narį R. Pačinską ir Pareiškėją; nurodyta Sprendimo apskundimo tvarka.

23. 2025-03-31 Etikos komisija tiriamąjį R. Pačinską elektroniniu paštu informavo apie tai, kad 2025-03-31 priimtas Etikos komisijos sprendimas Nr. 1-P6-1 ir paskelbtas viešai Savivaldybės interneto svetainėje (pridėjo nuorodą). Šią informaciją pakartojo 2025-04-01 raštu Nr. 1-P6-3 „Dėl priimto sprendimo“.

24. 2025-04-30 R. Pačinskas VTEK pateikė Skundą dėl Etikos komisijos priimto Sprendimo.

25. 2025-05-08 VTEK komisijos pirmininko sprendimu Skundas buvo priimtas.

II. Asmens, dėl kurio veikos priimtas Sprendimas, skundas ir jo motyvai

Dėl neteisėto ir nepagrįsto valstybės politiko elgesio tyrimo pradėjimo Etikos komisijoje

Tyrimas buvo pradėtas pažeidžiant Kodekso 7 straipsnio 1 dalį, kurioje aiškiai nurodyta, kad toks tyrimas gali būti inicijuotas tik jei yra fizinio ar juridinio asmens skundas, kreipimasis ar pranešimas arba visuomenės informavimo priemonėse paskelbta pagrįsta informacija apie valstybės politiko galimai padarytą pažeidimą. Šiuo atveju kaip tyrimo pagrindas nurodytas mero raštas, bet meras nelaikytinas nei fiziniu, nei juridiniu asmeniu, o Etikos komisijos sprendime jis netinkamai įvardijamas kaip pareiškėjas. Pagal Kodekso 2 straipsnį meras, kaip ir tarybos narys, yra valstybės politikas. Jo, kaip savivaldybės vykdomosios valdžios atstovo, statusą reglamentuoja Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas (toliau – VSI). Šio įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje apibrėžta, kad meras yra vykdomoji institucija, atsakinga už teisės aktų įgyvendinimą, bet ne už tarybos narių veiklos priežiūrą ar kontrolę. Taigi, meras neturėjo teisinio pagrindo inicijuoti tyrimo dėl kito valstybės politiko elgesio. Kodekso 1 straipsnyje pabrėžiama, kad jo paskirtis – ginti visuomenės interesus, stiprinti pasitikėjimą valdžios institucijomis, skatinti politikų atsakomybę ir atskaitomybę visuomenei. Etikos komisija, pradėdama tyrimą mero iniciatyva, ėmėsi spręsti ne visuomenės, o atskiros verslo subjekto interesus, net nesant šio subjekto skundo. Taigi tyrimas buvo pradėtas neteisėtai – nesant jokio įstatyme numatyto pagrindo, o Tarybos narys R. Pačinskas, priešingai, siekė atstovauti rinkėjų interesams ir jo elgesys atitiko Kodekso 1 straipsnio 1 dalyje numatytus tikslus.

Dėl nepagrįsto kaltinimo Kodekse nustatyto pagarbos žmogui ir valstybei principo tariamu pažeidimu

Etikos komisija sprendimo 1 punkte teigia, kad R. Pačinskas pažeidė pagarbos žmogui ir valstybei principą, bet Sprendime nenurodoma, kam konkrečiai buvo parodyta nepagarba, – nepaminti nei konkretūs asmenys, nei valstybė (Lietuvos Respublika), tik užsimenama apie galimus UAB „Dauniškio prekyba“ interesų pažeidimus. Ši Bendrovė yra juridinis asmuo, t. y. verslo subjektas, o ne fizinis asmuo ar valstybė. Be to, R. Pačinsko nuomone, vietos savivaldos institucija (savivaldybė) nėra ir negali būti tapatinama su valstybe, todėl teiginys apie pagarbos valstybei pažeidimą yra teisiškai nepagrįstas.

Dėl kaltinimų civilinių teisinių santykių pažeidimu nepagrįstumo

Etikos komisija Sprendimo 57 ir 58 punktuose teigia, kad pritardamas 2024-07-03 gyventojų skundui Tarybos narys R. Pačinskas pažeidė civilinių santykių principus, nes siekė daryti įtaką UAB „Dauniškio prekyba“ veiklai. Šie kaltinimai nepagrįsti, nes R. Pačinskas neturėjo ir neturi jokių civilinių teisinių santykių su šia įmone. Civilinių teisės normų pažeidimai gali būti konstatuojami tik šalių, kurios dalyvauja santykiuose, ir sprendžiami teisme, o ne Etikos komisijose. Be to, UAB

„Dauniškio prekyba“ nėra pateikusi nei skundo, nei pretenzijų nei R. Pačinskui asmeniškai, nei Etikos komisijai. Atkreipė dėmesį, jog tyrimas buvo pradėtas mero iniciatyva. Meras, R. Pačinsko nuomone, nebuvo patenkintas dėl jo siekio ginti 269 gyventojų interesus, kurie buvo išreikšti 2024-07-03 skunde dėl planuojamos parduotuvės statybos, nes gyventojų nuomonė nesutapo su Mero pozicija. Šis skundas nebuvo patenkintas, gyventojų prašymai yra ignoruojami. Apie tai Tiriamasis sužinojęs tik tada, kai buvo pradėtas jo elgesio tyrimas.

Asmuo, dėl kurio veikos priimtas sprendimas, prašo VTEK iš Etikos komisijos išreikšdami tyrimo medžiagą, reikalingą sprendimui priimti, nes tyrimo medžiagos kopijų jam nebuvo pateikta, patenkinti Skundą ir panaikinti Skundžiamą sprendimą.

2025-06-25 posėdyje Asmuo, dėl kurio veikos priimtas sprendimas, dalyvavo ir iš esmės nurodė tas pačias aplinkybes kaip Skunde VTEK.

III. Skundžiamą Sprendimą priėmusios institucijos atsiliepimas

2025-05-15 Etikos komisija pateikė į R. Pačinsko Skundą atsiliepimą, kuris grindžiamas šiais motyvais:

Dėl skundo argumentų apie tyrimo pradėjimo pagrindą

Asmens, dėl kurio veikos buvo priimtas Sprendimas, Skunde teigiama, jog Etikos komisija pradėdama tyrimą pažeidė Kodekso 7 straipsnio 1 dalies nuostatas, nes negalėjo pradėti tyrimo Savivaldybės mero rašto pagrindu. Skundo autoriaus nuomone, meras neva nepriskirtinas nei prie fizinių, nei prie juridinių asmenų, nes pagal VSĮ 3 straipsnio 3 dalies nuostatas yra savivaldybės vykdomoji institucija (savivaldybės vadovas), turinti savivaldybės valdžios ir viešojo administravimo įgaliojimus, atsakinga už įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir savivaldybės tarybos sprendimų tiesioginį įgyvendinimą.

Anot politiko, VSĮ nesuteikia savivaldybės merui (kaip vykdomajai institucijai) teisės kontroliuoti ar kitaip daryti įtakos Tarybos narių (dalyvaujančių teisės aktų leidyboje) santykiams su savo rinkėjais ir jų atstovavimui, nes tai pažeidžia vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžių atskyrimo principą. Skunde teigiama, jog Kodeksas yra skirtas visuomenės interesams ginti, o Etikos komisija, pradėjusi tyrimą mero rašto pagrindu, gynė verslo subjekto interesus. Politikas teigė, jog tyrimas buvo pradėtas neteisėtai, nes nebuvo gauta nei fizinio, nei juridinio asmens, kurių teisės tariamai būtų pažeistos, skundo.

Etikos komisija pažymi, jog skundo argumentas apie tai, kad Savivaldybės meras nepriskirtinas nei prie fizinių, nei prie juridinių asmenų, yra daugiau nei keistas. Įstatymas fizinio asmens gimimo momentu pripažįsta pirmą savarankišką naujagimio įkvėpimą¹. Jokios renkamos pareigos nepanaikina galėjimo turėti civilines teises ir pareigas (civilinio teismo), kuris įstatymo pripažįstamas visiems fiziniams asmenims². Be to, savivaldybė yra viešasis juridinis asmuo³, o meras – savivaldybės vadovas⁴.

2024-12-03 Savivaldybės mero raštą Nr. I-SD-3620 (6.30E) Etikos komisija laikė pranešimu, o jį pateikusį asmenį – pareiškėju, nes pagrindas pradėti tyrimą pagal Kodekso 7 straipsnio 1 dalies 1 punktą gali būti tiek juridinio, tiek fizinio asmens skundas, kreipimasis ar pranešimas⁵.

Atitinkamai Etikos komisijos nuostatų 18.1 papunktyje nustatoma, jog etikos pažeidimo tyrimas pradedamas esant bent vienam iš šių pagrindų: fizinio ar juridinio asmens skundai, kreipimuisi ar pranešimui apie valstybės politiko galimai padarytą Lietuvos Respublikos valstybės

¹ Civilinio kodekso 2.3 straipsnio 1 dalies nuostata.

² Civilinio kodekso 2.1 straipsnio nuostata.

³ VSĮ 3 straipsnio 6 dalies nuostata.

⁴ VSĮ 3 straipsnio 3 dalies nuostata.

⁵ 2006 m. rugsėjo 19 d. įstatymo Nr. X-816 aktualioji redakcija.

politikų elgesio kodekse nustatytų valstybės politikų elgesio principų pažeidimą. Mano, jog Komisija pradėjo tyrimą dėl teisėto pagrindo.

Toliau Etikos komisija pasisakė apie Skundo argumentus dėl vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžių atskyrimo principo, kuris, Etikos komisijos manymu, nėra susijęs su nagrinėjamu dalyku. Šiuo atveju nei Etikos komisija, nei Savivaldybės meras nekontroliavo ir nedarė įtakos Tarybos nario santykiams su rinkėjais, kaip teigiama Skunde. Pareiškėjas (Savivaldybės meras) į Etikos komisiją kreipėsi ne pagal VSI, reglamentuojantį mero įgaliojimus, o remdamasis Kodeksu, nes valstybės politikų elgesio kontrolės subjektai savivaldybių tarybose yra savivaldybių tarybų sprendimu iš jų narių ir gyvenamųjų vietovių bendruomenių atstovų sudarytos etikos komisijos⁶.

Politiko teiginiai, neva tyrimas buvo pradėtas neteisėtai, nes nebuvo gauta nei fizinio, nei juridinio asmens, kurių teisės tariamai būtų pažeistos skundo, prasilenkia su teisės normomis, reglamentuojančiomis Etikos komisijos veiklą ir pareiškėjo sampratą. Įstatymo leidėjas nesieja pačių pareiškėjų teisių pažeidimo su galimybe kreiptis į etikos komisijas dėl neetiškų politikų veiksmų. Tokią išvadą galima daryti iš teisinio reglamentavimo, jog valstybės politiko elgesio tyrimas Etikos komisijoje gali būti pradėtas pagal visuomenės informavimo priemonėse paskelbtą informaciją apie valstybės politiko galimai padarytą pažeidimą⁷. Akivaizdu, jog visuomenės informavimo priemonė (šiuo atveju) niekaip nebus pareiškėju ir (ar) nukentėjusiu asmeniu, bet konkretaus pareiškėjo nebuvimas ir (ar) nukentėjusio asmens skundo nepateikimas netrukdo Etikos komisijai pradėti tyrimą, nes tokia pareiga numatyta įstatyme (Kodekse).

Kitas skundo argumentas, kad Kodeksas yra skirtas visuomenės interesams ginti, o Komisija, atsižvelgdama į mero raštą, gynė verslo subjekto interesus, deja, parodo, jog Tarybos narys netinkamai suvokia, ką reiškia įstatymo leidėjo siekis įgyvendinti konstitucinį valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms principą, plėtoti demokratinį valdymą, didinti visuomenės pasitikėjimą valstybės valdžios ir savivaldybių institucijomis, skatinti valstybės politikų ir kandidatų į valstybės politikus atsakomybę už savo veiklą ir atskaitomybę visuomenei⁸. Etikos komisijos nuomone, politiko požiūris, kai „verslo subjekto interesai“ nelaikomi „visuomenės interesais“, yra savaime iškalbingas ir akivaizdžiai neatitinkantis Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs.

Dėl pagarbos žmogui ir valstybei principo

Politikas nesutinka su Skundžiamo sprendimo 1 punkte pateiktu Etikos komisija konstatavimu, jog Tarybos narys R. Pačinskas pažeidė Kodekso 4 straipsnio 1 punkte nustatytą pagarbos žmogui ir valstybei principą. Sprendime jis pasigenda konkrečiai įvardintų žmonių, kuriems jis būtų parodęs nepagarbą. Neva sprendime yra tik užuomina, jog jo veiksmai sukėlė Bendrovės nepasitikėjimą Savivaldybės institucija. Akivaizdu, jog „pagarbos žmogui“ samprata Skunde siejama su Bendrove, ginčijant, jog tai yra verslo subjektas – juridinis asmuo (supraskim, ne žmogus). Be to, politikas argumentuoja, kad vietos savivaldos institucija (savivaldybė) negali būti tapatinama su valstybe. Čia Etikos komisijai nėra aišku, ar politikas negerbia tik Savivaldybės (kurioje eina pareigas) ir prašo netapatinti savivaldos institucijos su Lietuvos Respublika, kurios „į. k. 111105555“ (skundo citata). Tai, kaip pagarbos žmogui ir valstybei principą supranta skundą pateikęs Tarybos narys, paliekama vertinti ginčą nagrinėjančiai institucijai.

Etikos komisija pažymi, kad priimdama Sprendimą vadovavosi Kodekso 4 straipsnio 1 punkte nustatyto pagarbos žmogui ir valstybei principo turiniu, kaip tai įvardija įstatymo leidėjas: „Valstybės politikas viešajame gyvenime laikosi žmogaus teisių ir laisvių ir jas užtikrina, vadovaujasi Lietuvos

⁶ Kodekso 6 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostata.

⁷ Kodekso 7 straipsnio 1 dalies 2 punkto nuostata.

⁸ Kodekso 1 straipsnio 1 dalies nuostata.

Respublikos Konstitucija ir teise, didina pasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis.“⁹

Dėl tyrimo procedūros, faktinių aplinkybių ir skundo argumentavimo vertinant politiko veiksmus

Skundas nėra grindžiamas jokiais tyrimo procedūrų pažeidimais, skundo autorius neginčija ir faktinių aplinkybių, kurias Etikos komisija nustatė tyrimo metu ir kuriomis rėmėsi priimdama Sprendimą. Todėl atsiliepiamas toliau bus grindžiamas nustatytais politiko veiksmais ir teisės taikymu veiksmų atžvilgiu taip, kaip buvo išdėstyta sprendime iki 57–60 pastraipų, t. y. iki Etikos komisijos išvadų, dėl kurių yra pateiktas Skundas.

Etikos komisija Sprendime pasisakė, kad gindamas 2024-03-07 skundą pateikusių gyventojų grupės interesus Tarybos narys siekė perkelti Bendrovės parduo-tuvės statybą į kitą vietą. Šis tikslas buvo įvardintas paties politiko, dėl to ginčo nėra. Etikos komisija įvertino, jog Tarybos narys veikė ir siekė norimo rezultato *pažeisdamas civilinių santykių įgyvendinimo principus*: subjektų lygiateisiškumo, nuosavybės neliečiamumo, sutarties laisvės, nesikišimo į privačius santykius, teisinio apibrėžtumo, proporcingumo ir teisėtų lūkesčių bei neleistinumо piktnaudžiauti teise. Sprendimo argumentai dėl teisės taikymo buvo išdėstyti Sprendimo 35–56 pastraipose, prašoma į juos atsižvelgti sprendžiant ginčą.

Skundo autorius teigia negalėjęs pažeisti civilinius teisinius santykius reglamentuojančių teisės normų, nes su Bendrove jo nesiejo jokie civiliniai santykiai. Anot politiko, jis neturi teisminių ginčų su Bendrove dėl galimo teisių pažeidimo ir įmonės vadovai neteikė pareiškimo Etikos komisijai, todėl laiko Skundžiamą sprendimą neteisėtu.

Atsikirsdama į tokius Skundo argumentus Etikos komisija pažymėjo, jog civilinių santykių įgyvendinimo principai ir teisės normos galioja ne tik šalims, bet ir tretiesiems asmenims, kuriems yra draudžiama piktnaudžiauti teise ir (ar) pažeisti kitų asmenų teises įgyvendinant savo interesus. Taigi Tarybos narys, gindamas (kaip teigia) gyventojų grupės interesus, mėgino paveikti verslo subjektą atlikti ekonomiškai nenaudingus veiksmus ir siekė, kad verslininkai atsisakytų statybų įsigytame žemės sklype pagal jau parengtą projektą ir įsigytą kitą sklypą parduotuvei statyti, nes taip norėjo politiko atstovaujama gyventojų grupė. Šio tikslo siekimo būdai buvo šie: skambinėjimas verslininkams, siūlymai susitikti ir ieškoti bei įsigyti kitą sklypą, priekaištai dėl neva nebendradarbiavimo su juo, galiausiai grasinimai sužlugdyti pradėtą projektą. Etikos komisijos vertinimu, nurodyti veiksmai neatitiko politikams taikomų elgesio principų ir Konstitucijos 28 straipsnyje įtvirtinto principo, pagal kurį žmogus, įgyvendindamas savo teises ir naudodamasis savo laisvėmis, privalo laikytis Konstitucijos ir įstatymų, nevaržyti kitų žmonių teisių ir laisvių.

Etikos komisija teigia, kad nei savo paaiškinimuose tyrimo metu, nei pateiktame Skunde politikas taip ir neįvardijo, kokiais teisėtais būdais ketino realizuoti gyventojų grupės interesus, kuriems jis teigia atstovavęs, – kad toje vietoje nebūtų statoma parduotuvė, nes gyventojų grupei tai nepatinka. Tarybos narys, kaip rinkėjų atstovas, negali turėti daugiau teisių nei jo atstovaujamieji. Galbūt dėl to politiko elgesys ir sukėlė verslo subjektui (jo vadovams) nepasitikėjimą savivaldos institucija, apie tai buvo informuotas Savivaldybės meras. Apie tai, kad Savivaldybės meras turėjo teisę kreiptis į Etikos komisiją, pasisakyta dalyje dėl pradėto tyrimo pagrindų. Nagrinėjamu atveju nebuvo svarbu, kas Pareiškėjas, nes Bendrovės atstovas buvo apklaustas Etikos komisijos posėdyje ir tiesiogiai patvirtino visas faktines aplinkybes.

Skundo autorius teigia, kad Savivaldybės meras kreipėsi į Etikos komisiją dėl to, jog Tarybos nario pozicija (ginti gyventojų grupės interesus) nesutapo su Savivaldybės mero pozicija, nes gyventojų 2024-07-03 skundo reikalavimai buvo atmesti (skundo citata). Tyrimo metu Etikos komisija kreipėsi į Savivaldybės administraciją dėl gyventojų 2024-07-03 skundo bei susijusios medžiagos pateikimo. Komisija dokumentų turinio teisėtumo nevertino, nes tai nėra jos

⁹ Kodekso 4 straipsnio 1 punkto nuostata.

kompetencija, tik įsitikino, jog gyventojams buvo atsakyta įstatymo nustatyta tvarka, o Tarybos narys veikė būtent skundą pateikusių gyventojų grupės interesais.

Politikas rašo apie neva įvykusį jo, kaip Tarybos nario, konfliktą su Savivaldybės meru dėl gyventojų interesų gynimo, dėl to Savivaldybės meras neva asmeniniais sumetimais kreipėsi į Etikos komisiją. Iš esmės priimtam Sprendimui tai negalėjo daryti įtakos, nes Etikos komisija vertino ne emocijas, o faktines aplinkybes.

Etikos komisija atkreipia dėmesį, jog politikas nurodo, kad apie liepos mėnesį pateikto gyventojų skundo „atmetus reikalavimus“ sužinojo prasidėjus tyrimui (taigi gruodžio mėnesį), nors teigia pats atstovavęs gyventojams. Šios aplinkybės kelia abejonių, ar gruodžio mėnesį pateiktas Savivaldybės mero kreipimasis į Etikos komisiją dėl Tarybos nario veiksmų buvo susijęs su liepos mėnesį gautu gyventojų skundu, nes į gyventojų 2024-07-03 skundą Savivaldybė raštu atsakė 2024-08-06.

Dėl tyrimo medžiagos (ne)pateikimo

Skunde nurodoma, jog politikui, kurio veiksmai buvo tiriami, neva nebuvo pateikta tyrimo medžiagos, todėl ją prašoma išreikalauti. Iš pridėtų dokumentų matyti, kad jau atliekant tyrimą Tarybos nariui tris kartus buvo išaiškinta jo teisė susipažinti su surinkta medžiaga tik baigus tyrimą.

Be to, 2025-03-31 viešame Komisijos posėdyje, kuriame buvo priimtas Sprendimas, nors politikas neatvyko, Etikos komisijos pirmininkas dar žodžiu išaiškino, jog po sprendimo paskelbimo tyrimo medžiagos kopijas galima gauti pateikus prašymą. Tačiau nuo sprendimo paskelbimo iki Skundo pateikimo nebuvo gauta Tarybos nario prašymo susipažinti su tyrimo medžiaga ar gauti kopijas.

Etikos komisija prašo atmesti Savivaldybės tarybos nario R. Pačinsko Skundą kaip nepagrįstą. 2025-06-25 posėdyje Etikos komisijos atstovas nedalyvavo.

V.

VTEK k o n s t a t u o j a:

Pagal Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo (toliau – VTEKĮ) 17 straipsnio 1 dalies 1 punktą, VTEK prižiūri, kaip įgyvendinami Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas, Lobistinės veiklos įstatymas ir Kodeksas, teikia pasiūlymus dėl šių teisės aktų nuostatų tobulinimo ir įgyvendinimo, šiais klausimais priima sprendimus ir rekomendacijas.

VTEKĮ 24 straipsnio 1 dalyje nustatoma, kad tyrimą pagal šio skirsnio nuostatas savo iniciatyva, pagal VTEK perduotą ar kitų pareiškėjų pateiktą pranešimą atlieka ir institucija ar įstaiga, kurioje skundžiamasis asmuo dirba, o kai pranešimas gautas dėl įstaigos vadovo, – šį vadovą į pareigas priimančias ar skiriančias subjektas arba kolegiali valstybės ar savivaldybių institucija. Šio skirsnio nuostatos (įskaitant teisę savivaldybių tarybų etikos komisijų priimtą sprendimą skųsti VTEK vadovaujantis šio įstatymo 24¹ straipsniu) *mutatis mutandis* taikomos ir politikų elgesio tyrimams, atliekamiems pagal Valstybės politikų elgesio kodeksą. Pareiškėjas arba asmuo, dėl kurio veikos institucijoje ar įstaigoje yra atliktas tyrimas ir priimtas sprendimas, šio įstatymo 24¹ straipsnio 1 dalyje nurodytų subjektų priimtus sprendimus, išskyrus atvejus, kai galimas valstybės tarnautojų ar pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo pažeidimas tiriamas kaip tarnybinis nusižengimas ar darbo pareigų pažeidimas, gali skųsti VTEK per vieną mėnesį nuo skundžiamo sprendimo paskelbimo arba įteikimo dienos (išskyrus Seimo Etikos ir procedūrų komisijos priimtus sprendimus).

Vadovaudamasi VTEKĮ 24¹ straipsnio 13 dalimi, VTEK, išnagrinėjusi skundą, priima sprendimą patenkinti skundą ir panaikinti skundžiamą sprendimą ar jo dalį arba įpareigoti

skundžiamą sprendimą priėmusią instituciją ar įstaigą įvykdyti VTEK nurodymą, taip pat atmesti skundą kaip nepagrįstą.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Kodeksas, kurio tikslas – įgyvendinti konstitucinį valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms principą, plėtoti demokratinį valdymą, didinti visuomenės pasitikėjimą valstybės valdžios ir savivaldybių institucijomis, skatinti valstybės politikų ir kandidatų į valstybės politikus atsakomybę už savo veiklą ir atskaitomybę visuomenei (1 straipsnio 1 dalis). Šis Kodeksas reglamentuoja valstybės politikų elgesio viešajame gyvenime principų ir reikalavimų pagrindus, taip pat priemones, užtikrinančias valstybės politikų elgesio kontrolę ir atsakomybę už šio Kodekso nuostatų pažeidimus (1 straipsnio 2 dalis).

Kodekso 6 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta, kad valstybės politikų elgesio, kuriuo pažeidžiami Kodekse nustatyti valstybės politikų elgesio principai ir nuostatos, tyrimą atlieka institucijos, kurioje valstybės politikas eina pareigas, veiklą reglamentuojančių įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka sudarytos komisijos; savivaldybių tarybose – savivaldybių tarybų sprendimu iš jų narių ir gyvenamųjų vietovių bendruomenių atstovų sudarytos etikos komisijos. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytų komisijų darbo ir sprendimų priėmimo tvarką, vadovaujantis Kodeksu, nustato institucijų, kurios jas sudarė, veiklą reglamentuojantys įstatymai ir kiti teisės aktai (Kodekso 6 straipsnio 3 dalis).

Pagal Kodekso 7 straipsnio 1 dalį, valstybės politiko elgesio tyrimas Komisijoje gali būti pradėtas, kai yra bent vienas iš šių pagrindų: 1) fizinio ar juridinio asmens skundas, kreipimasis ar pranešimas apie valstybės politiko galimai padarytą šiame kodekse nustatytų valstybės politikų elgesio principų, nuostatų ar institucijos, kurioje politikas eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose valstybės politikui nustatytų reikalavimų pažeidimą; 2) visuomenės informavimo priemonėse paskelbta pagrįsta informacija apie valstybės politiko galimai padarytą pažeidimą. Valstybės politiko elgesio tyrimas pradedamas ne vėliau kaip per 10 dienų nuo šio straipsnio 1 dalyje nurodyto pagrindo atsiradimo. Komisija tiria galimus pažeidimus, jeigu nuo jų padarymo praėjo ne daugiau kaip vieni metai. Anoniminiai skundai nenagrinėjami (Kodekso 7 straipsnio 2 dalis).

Kodekso 4 straipsnyje įvardijami valstybės politikų elgesio principai, kuriais jie privalo vadovautis viešajame gyvenime: 1) pagarba žmogui ir valstybei, 2) teisingumas, 3) sąžiningumas, 4) skaidrumas ir viešumas, 5) padorumas, 6) pavyzdingumas, 7) nesavanaudiškumas, 8) nešališkumas ir 9) atsakomybė.

2024-12-05 Savivaldybės Etikos komisija gavo Savivaldybės mero K. Tubio prašymą, kuriuo jis prašė ištirti Savivaldybės tarybos nario R. Pačinsko veiksmus, galimai prieštaraujančius Kodekso principams (pagarbos žmogui ir valstybei, teisingumo, sąžiningumo, skaidrumo ir viešumo, padorumo, pavyzdingumo, nesavanaudiškumo, nešališkumo, atsakomybės). Tarp Pareiškėjo skundo aplinkybių nurodoma, jog Savivaldybės tarybos narys R. Pačinskas po 2024-10-22 vykusio Bendrovės ketinamo statyti prekybos paskirties pastato (parduotuvės) Kalno g., Anykščiuose, projekto viešo svarstymo siekė kontaktų su Bendrovės atstovais ir aiškino apie Bendrovei priklausančio sklypo neva „išpirkimus“, kaltino neaiškiais motyvais, grasino, jog neleis parduotuvės statyti ir kvies žurnalistus. Po tokių Tarybos nario veiksmų Bendrovės atstovai esą nesupranta tikrosios Savivaldybės pozicijos, todėl jis kaip Savivaldybės meras 2024-11-26 su Bendrovės atstovais organizavo susitikimą. Susitikimo metu išklausiui Bendrovės atstovų poziciją merui susidarė įspūdis, kad jog tokia Tarybos nario R. Pačinsko veikla gali sužlugdyti stambų investicinį projektą Anykščių mieste, o tai prieštarauja oficialiai Savivaldybės mero ir administracijos pozicijai, – esą jokių pretenzijų dėl būsimų statybų Bendrovei nėra, nes statybos neprieštarauja Savivaldybės teritorijų planavimo dokumentams ir kitiems šį procesą reglamentuojantiems teisės aktams ir tvarkoms.

Ginčas šioje byloje kilo dėl Etikos komisijos priimto Sprendimo dėl Tarybos nario R. Pačinsko elgesio. Asmuo, dėl kurio veikos priimtas sprendimas, pateikė VTEK skundą, prašydamas panaikinti dėl jo priimtą Etikos komisijos Sprendimą, kuriuo pripažinta, kad R. Pačinskas pažeidė Kodekso 4 straipsnyje įtvirtintą pagarbos žmogui ir valstybei principą bei rekomenduota Tarybos nariui

R. Pačinskui suderinti savo elgesį ar veiklą su Kodekse ar institucijos, kurioje valstybės politikas eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytais valstybės politiko elgesio principais ar reikalavimais.

Atkreiptinas dėmesys, kad VTEK nevertina asmens, dėl kurio priimtas Sprendimas, elgesio atitikties Kodekso nuostatomis, t. y. VTEK nevertina, ar R. Pačinskas pažeidė (nepažeidė) Kodekse įtvirtintus elgesio principus, nes toks vertinimas, vadovaujantis Kodekso 6 straipsnio 1 dalies 2 punktu, priklauso išimtinai savireguliacijos principu veikiančios Komisijos kompetencijai. Šiuo sprendimu VTEK pasisako tik dėl ginčijamo Etikos komisijos Sprendimo teisėtumo bei pagrįstumo ir tik pagal VTEK suteiktus įgaliojimus.

Asmens, dėl kurio veikos priimtas sprendimas, skundas atmestinas kaip nepagrįstas.

Nagrinėjant šioje byloje kilusį ginčą svarbu išsiaiškinti, ar Etikos komisija tinkamai išnagrinėjo Savivaldybės mero kaip pareiškėjo jai pateiktą pranešimą, ar atsižvelgė į jame suformuluotą prašymą ir priėmė išsamų, motyvuotą ir aiškų, teisės aktais grįstą sprendimą.

Komisija Sprendimą priėmė atsižvelgdama į Kodekso 9 straipsnį, Savivaldybės tarybos Etikos komisijos nuostatų 37.2 ir 37.3 papunkčius, 39 ir 43 punktus, VTEKĮ 24 straipsnio 1 ir 3 dalis.

Skundžiamo sprendimo dalyje „Teisinis reglamentavimas ir politiko veiksmų vertinimas“ Etikos komisija, vertindama Savivaldybės tarybos nario veiksmus, rėmėsi pagrindiniais teisės aktais, apibrėžiančiais tiek piliečių, tiek išrinktų atstovų veiklos ribas ir atsakomybę. Sprendime nurodoma, jog buvo atsižvelgta į Lietuvos Respublikos Konstitucijos 28 straipsnį, kuriame nustatoma, kad kiekvienas žmogus, įgyvendindamas savo teises ir laisves, privalo laikytis Konstitucijos ir įstatymų ir neturi varžyti kitų žmonių teisių bei laisvių. Etikos komisijos nuomone, savivaldybių tarybų nariai, kaip bendruomenės atstovai, privalo veikti pagal įstatymus; tarybos narys, net atstovaudamas visuomenei, negali turėti daugiau teisių nei patys piliečiai, todėl jo veikla turi būti vykdoma laikantis įstatymų. Taip pat remtasi Konstitucijos 120 straipsnio 2 dalimi, kurioje nurodoma, jog savivaldybės veikia laisvai ir savarankiškai pagal Konstituciją bei įstatymus. Tačiau šis savarankiškumas nėra besąlygiškas – jis reiškia veikimą pagal įstatymų nustatytą kompetenciją, o ne vadovaujantis asmeniniais interesais ar pažiūromis. Tai reiškia, kad savivaldybės tarybos nariai, kaip bendruomenės atstovai, turi laikytis įstatymuose nustatytos tvarkos, net kai veikia peržengdami oficialias institucines ribas. Etikos komisija vadovavosi ir Kodekso nuostatomis, kurios detalčiau apibrėžia politikų atsakomybę visuomenei, veiklos viešumą ir skaidrumą, o šią veiklą prižiūri savivaldybės etikos komisijos. Rėmėsi ir VSĮ 9 straipsnio nuostatomis, kurios reglamentuoja savivaldybės tarybos nario teises (veiklą) atstovaujamojoje institucijoje. Nagrinėjamu atveju Etikos komisija nustatė, jog Tarybos narys veikė ne institucijoje, todėl pirmiausia vertino, koks buvo Tarybos nario teisinis santykis, ar tai buvo politinė veikla ir ar dėl to politikui galejo kilti atsakomybė.

Šiuo aspektu Etikos komisija atsižvelgė į Kodekso 2 straipsnio 6 dalyje apibrėžtą politinės veiklos sąvoką – valstybės politiko veiksmą, elgesys ir dalyvavimas atstovaujamųjų bei vykdomųjų institucijų veikloje jo įgaliojimų laikotarpiu, ir padarė išvadą, jog bet koks politiko veiksmas jo įgaliojimų laikotarpiu, išskyrus privatų gyvenimą, yra laikomas politine veikla. Etikos komisija toliau vertino, kad Tarybos nario veiksmas, kai jis ėmėsi iniciatyvos dėl gyventojų skundo, laikytini politine veikla, nes Tarybos narys veikė ne viešojo valdymo ar administravimo srityje, bet privačių turtinių santykių lygmeniu, t. y. siekė paveikti jau egzistuojantį verslo subjekto teisinį statusą (statybos projektą), kuris buvo sukurtas laikantis įstatymų. Etikos komisija Sprendime pažymėjo, kad Tarybos narys savo veiksmas ir paaiškinimais neįrodė, kad būtų analizavęs ar rėmėsis teritorijų planavimo, žemės naudojimo ar statybos srityje galiojančiais įstatymais. Etikos komisijos nuomone, tyrimo metu nebuvo pateikta jokių argumentų dėl šių teisės aktų galimai netinkamo taikymo. Tai leido Etikos komisijai padaryti pagrįstą išvadą, kad Tarybos nario veikla neturėjo teisinio pagrindo, susijusio su viešojo administravimo procesu. Toliau Etikos komisija pažymėjo, jog asmenų turtinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos civilinio kodekso normos. Jos taikomos ir turtiniams

santykiams, kurie pagrįsti įstatymų nustatyto asmenų pavaldumu valstybės institucijoms ir kurie tiesiogiai atsiranda, kai valstybės institucijos atlieka valdžios funkcijas tiek, kiek šių santykių nereglamentuoja kiti įstatymai, taip pat Civilinio kodekso įsakmiai nurodytais atvejais. Etikos komisijos nuomone, Tarybos nario veiksmai buvo susiję su turtiniais santykiais, todėl nusprendė Tarybos nario veiklą vertinti pagal civilinę teisę reglamentuojančias nuostatas, draudžiančias veikti priešingai įstatymams net ir tada, kai veiksmai yra tik ketinimų ar viešų pasisakymų forma. Taigi Etikos komisija padarė išvadą, kad net viešas deklaravimas, jog ketinama daryti poveikį verslo sprendimams, privalo atitikti teisės aktų reikalavimus. Etikos komisija savo vertinimą grindė tokiais civilinės teisės principais kaip subjektų lygiateisiškumas, nuosavybės neliečiamumas, teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis apibrėžtumas ir draudimas piktnaudžiauti teise. Šie principai užtikrina, kad nė viena šalis – nei gyventojų grupė, nei verslo subjektas – neturi pirmenybės, jei abi laikosi įstatymų, o verslas, šiuo atveju Bendrovė, veikė teisėtai ir pagrįstai galėjo tikėtis sklandaus projekto įgyvendinimo pagal galiojančias teritorijų planavimo ir statybos normas. Neleistinumo piktnaudžiauti teise principas, draudžiantis veikti prisidengus formaliu teisių gynimu, skirtas apsaugoti dalyvius nuo bet koks nepagrįsto trukdymo įgyvendinti savo teisėtus lūkesčius. Ypač tai aktualu, kai yra veikama per valdžios institucijas. Asmenų civilines teises gali riboti tik įstatymai ar, įstatymų pagrindu, – teismas, jeigu toks ribojimas būtinas viešajai tvarkai, geros moralės principams, žmonių sveikatai ir gyvybei, asmenų turtui, jų teisėms ir teisėtiems interesams apsaugoti. Iš R. Pačinsko pateikto paaiškinimo Etikos komisija sprendė, jog Tarybos narys veikė pritardamas siekiui perkelti parduotuvės statybą į kitą vietą. Komisijos nuomone, esamoje situacijoje grupės gyventojų pageidaujamam tikslui pasiekti Bendrovė turėjo nutraukti parduotuvės projektavimo darbus, parduoti turimą žemės sklypą, nupirkti kitą komercinės paskirties žemės sklypą ir iš naujo suprojektuoti parduotuvę jau kitame žemės sklype. Taigi, pasak Etikos komisijos, politikas siekė pakeisti esamus turtinius santykius, kitaip tariant, daryti įtaką verslo planams, – tačiau tai galėjo būti padaryta tik per teisėtas derybas su verslo subjektu, o ne naudojantis politine įtaka. Taigi, siekiant norimo rezultato buvo tik vienas teisėtas būdas – derėtis su verslo subjektu dėl pastarajam priimtinių sąlygų. Tokią išvadą Komisija padarė remdamasi atitinkamu civilinių santykių teisinio reglamentavimu, pagal kurį dalyviai turi teisę laisvai pradėti derybas ir neatsako už tai, kad susitarimas galbūt nebus sudarytas. Komisija konstatavo, kad Tarybos nario užklausa dėl galimybės perkelti parduotuvės vietą gali būti vertinama kaip derybų siūlymas, kuris teisės požiūriu yra leistinas. Tačiau bet koks tolesnis veikimas turėjo neperžengti derybų ir įstatymų nustatytų civilinių teisių apsaugos ribų.

Etikos komisija Sprendime toliau analizavo Tarybos nario veiksmus, vertindama juos pagal civilinės teisės normas, ypač – sutarčių laisvės ir teisėtų lūkesčių principus. Etikos komisija konstatavo, kad įmonės atstovas, atsakydamas į politiko pasiūlymą dėl parduotuvės statybos perkėlimo, iškėlė aiškią ir ekonomiškai pagrįstą sąlygą – galimybę pelningai parduoti esamą sklypą. Ši sąlyga, Etikos komisijos nuomone, atitiko teisės normas ir atspindėjo teisėtus verslo interesus. Tuo tarpu, pasak Etikos komisijos, nei pats Savivaldybės tarybos narys, nei jo atstovaujama gyventojų grupė, nei Savivaldybė neketino įsigyti sklypo ar kompensuoti investicijų, taip pat nebuvo jokių duomenų, kad politikas būtų ieškojęs trečiosios šalies – pirkėjo. Jo veiksmai apsiribojo alternatyvaus sklypo paieškomis, kurios be esamo sklypo pardavimo nebuvo ekonomiškai pagrįstos. Todėl Komisijai kilo pagrįstų abejonių dėl politiko veiksmų logikos ir tikslingumo.

Atlikdama tyrimą Etikos komisija surinko neginčijamus įrodymus ir nustatė, kad Tarybos narys R. Pačinskas pats ieškojo kontaktų su Bendrovės atstovais (tai patvirtino pateiktos SMS žinutės). Įstatymas draudžia versti asmenis sudaryti sutartis, todėl, Etikos komisijos vertinimu, politiko veiksmai po pirminio pokalbio dėl statybos perkėlimo jau neatitiko įstatymų. Įvertinusi visas aplinkybes ir galiojantį teisinį reguliavimą, Etikos komisija Sprendimo pabaigoje pateikė pagrįstas išvadas, jog Tarybos narys R. Pačinskas, gindamas gyventojų grupės interesus, veikė pažeisdamas teisės normas ir Kodekso nuostatas. Tarybos narys, siekdamas pakeisti Bendrovės jau sukurta civilinį teisinį santykį, būtent – perkelti parduotuvės statybą į kitą vietą, veikė ir siekė norimo rezultato pažeisdamas įstatyme nustatytus civilinių santykių įgyvendinimo principus: subjektų

lygiateisiškumo, nuosavybės neliečiamumo, sutarties laisvės, nesikišimo į privačius santykius, teisinio apibrėžtumo, proporcingumo ir teisėtų lūkesčių bei neleistinumo piktnaudžiauti teise. Tokia tiriamojo veikla neatitinka Kodekse įtvirtintų principų. Be kita ko, Etikos komisija Sprendime motyvavo, kodėl Tarybos nario R. Pačinsko veiksmai buvo įvertinti tik pagal vieną politikų elgesio principą, nors pradėdama tyrimą nusprendė įvertinti Tarybos nario R. Pačinsko veiksmų atitiktį visiems devyniems įstatyme apibrėžtiems politikų elgesio principams ir tai buvo pripažinta tyrimo dalyku. Tačiau tyrimo pabaigoje balsavo ir pritarė dėl 4 straipsnio 1 punkte nustatyto pagarbos žmogui ir valstybei principo, kuris įpareigoja politikus laikytis žmogaus teisių, laisvių ir jas užtikrinti, vadovautis Konstitucija ir teise, pažeidimo, – būtent šis principas užtikrina pasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis. Etikos komisijos nuomone, nagrinėjamu atveju rezultatas buvo priešingas – Tarybos nario R. Pačinsko veiksmai sukėlė nepasitikėjimą savivaldybės institucija. Taigi, Sprendime Etikos komisija konstatavo, kad Tarybos narys R. Pačinskas pažeidė Kodekso 4 straipsnio 1 punkte nustatytą pagarbos žmogui ir valstybei principą, ir rekomendavo Tarybos nariui R. Pačinskui suderinti savo elgesį ar veiklą su Kodekse ar institucijos, kurioje valstybės politikas eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytais valstybės politiko elgesio principais ar reikalavimais.

Kaip matyti iš byloje esamų duomenų, Etikos komisija, nagrinėdama gautą pranešimą ir jame suformuluotą prašymą (skundą), vertino Tarybos nario R. Pačinsko veiksmus pagal Kodekso nuostatas ir kitas jam taikytinas teisės normas. Tai, VTEK vertinimu, atitinka Pareiškėjo prašymą. Skundas VTEK nėra grindžiamas jokiais tyrimo procedūrų pažeidimais, skundo autorius neginčia ir faktinių aplinkybių, kurias Etikos komisija nustatė tyrimo metu ir kuriomis rėmėsi priimdama Sprendimą. Procesinių pažeidimų nenustatė ir VTEK.

Asmuo, dėl kurio veiktas priimtas sprendimas (R. Pačinskas), savo Skunde VTEK teigia, jog Etikos komisija pradėdama tyrimą pažeidė Kodekso 7 straipsnio 1 dalies nuostatas, nes negalėjo pradėti tyrimo Savivaldybės mero rašto pagrindu. Jo nuomone, meras nepriskirtinas nei prie fizinių, nei prie juridinių asmenų, nes pagal VSĮ 3 straipsnio 3 dalies nuostatas yra savivaldybės vykdomoji institucija (savivaldybės vadovas), turinti savivaldybės valdžios ir viešojo administravimo įgaliojimus, atsakinga už įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir savivaldybės tarybos sprendimų tiesioginį įgyvendinimą, o VSĮ nesuteikia savivaldybės merui (kaip vykdomajai institucijai) teisės kontroliuoti ar kitaip daryti įtakos Tarybos narių (dalyvaujančių teisės aktų leidyboje) santykiams su savo rinkėjais ir jų atstovavimui, nes tai pažeidžia vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžių atskyrimo principą. R. Pačinsko nuomone, Kodeksas yra skirtas visuomenės interesams ginti, o Etikos komisija, pradėjusi tyrimą mero rašto pagrindu, gynė verslo subjekto interesus. Politikas teigė, kad tyrimas buvo pradėtas neteisėtai, nes nebuvo gauta nei fizinio, nei juridinio asmens, kurių teisės tariamai būtų pažeistos, skundo.

VTEK nustatė, kad Etikos komisijai buvo pateiktas ne anoniminis skundas. Etikos komisija gavo ant oficialaus blanko Savivaldybės mero K. Tubio įformintą pranešimą 2025-12-03 Nr. I-SD-3620 (6.30E) „Dėl Tarybos nario Romo Pačinsko elgesio“, kuriuo buvo prašoma, kad Etikos komisija ištirtų Tarybos nario R. Pačinsko veiksmus įtariant dėl galimo Kodekso principų pažeidimo. Savivaldybės mero pranešime buvo teigiama, kad po 2024-10-22 įvykusio viešo prekybos paskirties pastato projekto svarstymo R. Pačinskas kontaktavo su Bendrovės atstovais, kalbėjo apie sklypo „išpirkimą“, reiškė kaltinimus, grasino, jog neleis pastato statybą ir kvies žurnalistus. Dėl to kilo neaiškumų dėl Savivaldybės pozicijos, todėl meras 2024-11-26 susitiko su Bendrovės atstovais. Mero pranešime taip pat nurodyta, kad po susitikimo merui kilo abejonių, ar tokie Tarybos nario veiksmai neprieštarauja oficialiai Savivaldybės pozicijai, nes nei Meras, nei Savivaldybės administracija jokių pretenzijų Bendrovei dėl būsimų statybų neturi, o jos planuojama statyba neprieštarauja šią veiklą reglamentuojantiems teisės aktams. Todėl, kaip nurodoma pranešime, meras paprašė Etikos komisijos įvertinti Tarybos nario R. Pačinsko elgesį šių nuostatų požiūriu.

Komisija pažymi, kad Kodekso 7 straipsnio 1 dalyje nustatyta, jog valstybės politiko elgesio tyrimas Komisijoje gali būti pradėtas, kai yra bent vienas iš šių pagrindų: 1) fizinio ar juridinio asmens

skundas, kreipimasis ar pranešimas apie valstybės politiko galimai padarytą šiame kodekse nustatytų valstybės politikų elgesio principų, nuostatų ar institucijos, kurioje politikas eina pareigas, veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose valstybės politikui nustatytų reikalavimų pažeidimą; 2) visuomenės informavimo priemonėse paskelbta pagrįsta informacija apie valstybės politiko galimai padarytą pažeidimą. Atitinkama nuostata yra įtvirtinta ir Etikos komisijos nuostatų 18 punkte. Be to, Kodekse nustatoma, kad anoniminiai skundai nenagrinėjami (7 straipsnio 2 dalis).

VTEK pažymi, kad pagal VSI 3 straipsnio 6 punktą savivaldybė yra viešasis juridinis asmuo. Meras yra savivaldybės vykdomoji institucija (savivaldybės vadovas) (VSI 3 straipsnio 3 dalis). Būtent meras reglamento nustatyta tvarka atstovauja pats arba įgalioja kitus asmenis atstovauti savivaldybei teisme, *bendradarbiaujant* su kitomis savivaldybėmis, *valstybės* ar užsienio šalių *institucijomis*, kitais juridiniais ir fiziniais asmenimis (VSI 27 straipsnio 2 dalies 16 punktas). Etikos komisija yra institucija, kurios paskirtis – Savivaldybės tarybos narių elgesio, kuriuo pažeidžiami Kodekse nustatyti valstybės politikų elgesio principai ir nuostatos, kiti įstatymai ir teisės aktai, reglamentuojantys valstybės politikų veiklą, savivaldybės tarybos veiklos reglamentas, tyrimas (Etikos komisijos nuostatų 2 punktas).

Atsižvelgdama į Etikos komisijai pateiktame pranešime dėstomas aplinkybes, šį pranešimą pateikusi subjektą ir Etikos komisijos tyrimo pradžią reglamentuojančias teisės normas, VTEK sutinka su Etikos komisijos pozicija, kad 2024-12-03 Savivaldybės mero raštas Nr. 1-SD-3620 (6.30E) „Dėl Tarybos nario Romo Pačinsko elgesio“ vertintinas kaip pranešimas dėl valstybės politikų elgesio principų galimo pažeidimo, o jį pateikęs asmuo – kaip pareiškėjas. Taigi VTEK vertina, kad Etikos komisija tyrimą šiuo atveju pradėjo pagrįstai ir teisėtai, nes Etikos komisijos tyrimas pradėdamas pagal fizinio ar juridinio asmens skundą, kreipimąsi ar pranešimą apie valstybės politiko galimai padarytą Kodekse nustatytų politikų elgesio principų pažeidimą.

Asmuo, dėl kurio veiktas priimtas sprendimas, skunde VTEK argumentuoja, jog meras, būdamas vykdomosios valdžios atstovas, neturi įgaliojimų inicijuoti tyrimo dėl kito valstybės politiko – tarybos nario elgesio, nes tokia funkcija nepriskiriama jo kompetencijai pagal įstatymus. Be to, tyrimas esą buvo pradėtas neteisėtai, nes nebuvo gauta nei fizinio, nei juridinio asmens, kurių teisės tariamai būtų pažeistos, skundo. Kodekso 1 straipsnyje pabrėžiama, kad jo paskirtis – ginti visuomenės interesus, stiprinti pasitikėjimą valdžios institucijomis, skatinti politikų atsakomybę ir atskaitomybę visuomenei. Etikos komisija, pradėdama tyrimą mero iniciatyva, ėmėsi spręsti ne visuomenės, o atskiros verslo subjekto interesus, nesant šio subjekto skundo. Taigi tyrimas buvo pradėtas neteisėtai – nesant jokio įstatyme nustatyto pagrindo, o R. Pačinsko kaip Tarybos nario veiksmai, priešingai, buvo nukreipti į rinkėjų interesų atstovavimą ir atitiko Kodekso 1 straipsnio 1 dalyje nustatytus tikslus.

Dėl šių argumentų VTEK pabrėžia, kad vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžių atskyrimo klausimas nėra susijęs su ginčo dalyku, todėl VTEK dėl jo nepasisako, bet atkreipia dėmesį, jog Savivaldybės meras į Etikos komisiją kreipėsi dėl Kodekso nuostatų galimo pažeidimo, o ne vadovaudamasis VSI, reglamentuojančiu mero įgaliojimus. Kaip minėta, valstybės politikų (mero) elgesio kontrolę savivaldybėse vykdo savivaldybių tarybų sprendimu iš tarybos narių ir bendruomenių atstovų sudarytos Etikos komisijos. Kaip matyti iš teisinio reguliavimo (Kodekso nuostatų), įstatymų leidėjas nesieja teisės kreiptis į etikos komisijas dėl galimo valstybės politikų neetiško elgesio su būtinybe, kad turi būti pažeistos paties pareiškėjo teisės. Etikos komisija pradėti tyrimą gali netgi remdamasi viešojoje erdvėje (visuomenės informavimo priemonėse) paskelbta informacija apie galimą politikų elgesio pažeidimą (Kodekso 7 straipsnio 1 dalies 2 punktas). Pastebėtina, kad žiniasklaida tokiu atveju nėra nei pareiškėjas, nei nukentėjęs asmuo. Vis dėlto konkretaus pareiškėjo ar nukentėjusiojo nebuvimas, taip pat oficialaus skundo nepateikimas, neklaido Etikos komisijai pradėti tyrimo, nes tokia pareiga jai nustatyta Kodekse. Be to, pagal Konstitucijos 29 straipsnio nuostatą įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs. Taigi įstatymo leidėjui vienodai svarbūs tiek fizinio, tiek juridinio (verslo subjekto) asmens interesai. Kodeksas kaip tik ir yra tas teisės aktas, kurio tikslas – įgyvendinti

konstitucinį valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms principą, plėtoti demokratinį valdymą, didinti visuomenės pasitikėjimą valstybės valdžios ir savivaldybių institucijomis, skatinti valstybės politikų ir kandidatų į valstybės politikus atsakomybę už savo veiklą ir atskaitomybę visuomenei (1 straipsnis). Kaip nurodo ir pats R. Pačinskas, jis, kaip politikas, atlikdamas savo veiksmus veikė atstovaudamas rinkėjų interesams. Kodekso 2 straipsnio 6 dalyje politinės veiklos sąvoka apibrėžiama kaip valstybės politiko veiksmai, elgesys ir dalyvavimas atstovaujamųjų bei vykdomųjų institucijų veikloje jo įgaliojimų laikotarpiu. Todėl politiko veiksmas ar elgesys (ne tik dalyvavimas atstovaujamųjų bei vykdomųjų institucijų veikloje) jo įgaliojimų laikotarpiu yra laikomi politine veikla (išskyrus privatų gyvenimą, apibrėžiamą Kodekso 2 straipsnio 4 dalyje). Vadinas, R. Pačinsko kaip politiko veiksmai, galimai pažeidžiantys Kodekso nuostatas, pagal kompetenciją ir turėjo būti vertinami Etikos komisijos, o R. Pačinsko teiginiai, esą tyrimas buvo pradėtas neteisėtai, t. y. nesant jokio įstatyme numatyto pagrindo, atmetini kaip nepagrįsti.

Skunde VTEK Asmuo, dėl kurio priimtas skundžiamas sprendimas, nurodo, jog Etikos komisija sprendimo 1 punkte teigia, kad jis pažeidė pagarbos žmogui ir valstybei principą, bet Sprendime nenurodo, kam konkrečiai buvo parodyta nepagarba, – nėra paminėta nei konkrečių asmenų, nei valstybės (Lietuvos Respublikos). Vietoj to užsimenama apie galimus UAB „Dauniškio prekyba“ interesų pažeidimus. Ši Bendrovė yra juridinis asmuo, t. y. verslo subjektas, o ne fizinis asmuo ar valstybė. Be to, R. Pačinsko nuomone, vietos savivaldos institucija (savivaldybė) nėra ir negali būti tapatinama su valstybe, todėl teiginys apie pagarbos valstybei pažeidimą yra teisiškai nepagrįstas.

VTEK kritiškai vertina šiuos R. Pačinsko argumentus. VTEK mano, jog Tarybos narys šiuo atveju remiasi pernelyg siauru pagarbos žmogui ir valstybei principo aiškinimu. Etikos komisija vertindama politiko veiksmus nustatė, kad būtent šis principas užtikrina pasitikėjimą valstybe ir jos institucijomis. Etikos komisijos nuomone, nagrinėjamu atveju rezultatas buvo priešingas, – Tarybos nario R. Pačinsko veiksmai sukėlė nepasitikėjimą savivaldybės institucija. VTEK sutinka su tokio Etikos komisijos vertinimu ir pažymi, jog etikos normos turėtų būti interpretuojamos plačiau, nes pagarba valstybei apima ne tik pačią valstybę kaip juridinį vienetą, bet ir jos institucijas, savivaldos organus, jų sprendimų priėmimo procesus bei viešąjį interesą. Savivaldybė yra valstybės viešojo administravimo subjektas, įgyvendinantis valstybės funkcijas vietos lygmeniu, todėl nepagarba jos institucijoms ar sprendimams, šiuo atveju Etikos komisijos nustatyta buvus politiko veiksmuose, vertinama kaip nepagarbos žmogui ir valstybei politikų elgesio pažeidimas. Be to, pažymėtina, kad etikos sprendimai grindžiami ne vien formaliais teisės principais, bet ir moralės, reputacijos aspektais. Etikos principų pažeidimas nebūtinai turi būti susijęs su įžeidimu konkrečioms asmenims. Viešojo sektoriaus atstovų, taip pat ir Tarybos narių, pareiga yra saugoti viešąjį interesą, savo elgesiu nekelti abejonių dėl institucijų patikimumo. Etikos komisija atlikusi tyrimą padarė išvadą, kad siekdamas pakeisti Bendrovės jau sukurtą civilinį teisinį santykį, t. y. perkelti parduotuvės statybą į kitą vietą, Tarybos narys veikė ir siekė norimo rezultato pažeisdamas Įstatyme numatytus civilinių santykių įgyvendinimo principus, o tokia R. Pačinsko veikla neatitinka Kodekse įtvirtintų principų. VTEK sutinka su Etikos komisijos nuomone, kad politikų elgesys prašant Bendrovės atlikti galimai ekonomiškai nenaudingus veiksmus, net jei formaliai nėra nukreiptas prieš konkretų fizinį asmenį ar valstybę kaip subjektą, vis tiek traktuotinas kaip pagarbos žmogui ir valstybei principo pažeidimas. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjo argumentas vertintinas kaip grindžiamas formaliu teisiniu požiūriu, bet nepakankamai įvertinant platesnį etikos principams būdingą požiūrį.

Pareiškėjas VTEK pateiktame Skunde nurodė, jog Etikos komisija Sprendimo 57 ir 58 punktuose teigia, kad gindamas 2024-07-03 gyventojų skundą Tarybos narys R. Pačinskas pažeidė civilinių santykių principus, siekdamas daryti įtaką Bendrovės veiklai. Šie kaltinimai esą nepagrįsti, nes jis neturėjo jokių civilinių teisinių santykių su šia įmone. Civilinių teisės normų pažeidimai gali būti konstatuojami tik tarp santykiuose dalyvaujančių šalių ir sprendžiami teisme, o ne Etikos komisijų. Atkreipė dėmesį, kad tyrimas buvo pradėtas mero iniciatyva. R. Pačinsko nuomone, meras išreiškė nepasitenkinimą jo pozicija ginti 269 gyventojų interesus, kurie buvo išreikšti jų 2024-07-03

skunde dėl planuojamos parduotuvės statybos ir gyventojų nuomonė nesutapo su mero pozicija. Šis skundas nebuvo patenkintas, o gyventojų prašymai – ignoruoti. Apie tai tiriamasis sužinojęs tik tada, kai dėl jo elgesio buvo pradėtas tyrimas.

Etikos komisija Sprendime pasisakė, kad gindamas 2024-03-07 skundą pateikusių gyventojų grupės interesus Tarybos narys siekė perkelti Bendrovės parduotuvės statybą į kitą vietą. Šis tikslas buvo įvardytas paties politiko. Etikos komisija įvertino, kad Tarybos narys R. Pačinskas veikė ir siekė norimo rezultato pažeisdamas civilinių santykių įgyvendinimo principus: subjektų lygiateisiškumo, nuosavybės neliečiamumo, sutarties laisvės, nesikišimo į privačius santykius, teisinio apibrėžtumo, proporcingumo ir teisėtų lūkesčių bei neleistinio piktnaudžiauti teise. Sprendimo argumentai dėl teisės taikymo buvo išdėstyti ir Etikos komisijos Sprendime. Civilinių santykių įgyvendinimo principai ir teisės normos galioja ne tik šalims, bet ir tretiesiems asmenims, kuriems yra draudžiama piktnaudžiauti teise ir (ar) pažeisti kitų asmenų teises įgyvendinant savo interesus. Taigi Tarybos narys R. Pačinskas, gindamas gyventojų grupės interesus, mėgino paveikti verslo subjekto elgesį, kad būtų atsisakyta statybų įsigytame žemės sklype pagal jau parengtą projektą, ir siūlė jiems įsigyti kitą sklypą statomai parduotuvei, nes taip neva norėjo politiko atstovaujama gyventojų grupė. Tyrimo medžiaga patvirtina Tarybos nario atliktus aktyvius veiksmus tuo tikslu. Etikos komisijos vertinimu, su kuriuo sutinka ir VTEK, nurodyti politiko veiksmai neatitiko Kodekse įtvirtinto pagarbos žmogui ir valstybei principo bei Konstitucijos 28 straipsnyje įtvirtinto principo, jog įgyvendindamas savo teises ir naudodamasis savo laisvėmis žmogus privalo laikytis Konstitucijos ir įstatymų, nevaržyti kitų žmonių teisių ir laisvių. VTEK pritaria šiems Etikos komisijos teiginiams ir papildomai pažymi, jog Tarybos nario pareiga ginti gyventojų interesus turi būti įgyvendinama laikantis įstatymų ir etikos normų – per Tarybos sprendimų priėmimo mechanizmus.

Taip pat VTEK sutinka su Etikos komisijos argumentu, jog Tarybos narys, kaip rinkėjų atstovas, negali turėti daugiau teisių, nei turi jo atstovaujамieji.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į galimai klaidinančius politiko teiginius, kad tyrimas Etikos komisijoje buvo pradėtas mero iniciatyva, esą dėl pastarojo nepasitenkinimo politiko pozicija ginant 269 gyventojų interesus. Šie gyventojai 2024-07-03 skundu išreiškė nepritarimą planuojamai parduotuvės statybai, o jų nuomonė, politiko teigimu, nesutapo su mero pozicija. Politikas taip pat teigia apie minėtą gyventojų skundą Savivaldybei sužinojęs tik 2024 m. gruodžio mėn., kai jau buvo pradėtas tyrimas, nors pats deklaruoja atstovavęs gyventojų interesams.

Tokie prieštaringi teiginiai kelia pagrįstą abejonių dėl galimos Savivaldybės mero inicijuoto kreipimosi į Etikos komisiją sąsajos su minėtu gyventojų skundu, juo labiau kad, kaip matyti iš tyrimo medžiagos, Savivaldybė į šį skundą buvo atsakiusi dar 2024-08-06 raštu. Etikos komisijos surinkti duomenys patvirtina, jog Komisija kreipėsi į Savivaldybės administraciją dėl 2024-07-03 gauto skundo ir įsitikino, kad atsakymas gyventojams buvo pateiktas teisės aktų nustatyta tvarka. Taigi gyventojų skundo nepatenkinimas nebūtinai reiškia, kad Etikos komisijos tyrimas yra neteisėtas ar politiškai motyvuotas.

VTEK sprendžia, kad Etikos komisija tinkamai ištyrė klausimą dėl Tarybos nario elgesio, išnagrinėdama teisės aktuose įtvirtintas atitinkamą teisinį santykį reglamentuojančias teisės normas, ir skundžiamame Sprendime pateikė išsamų, teisiniu reguliavimu grįstą politiko R. Pačinsko elgesio vertinimą. VTEK nenustatė, kad Etikos komisija, nagrinėdama Savivaldybės mero prašymą įvertinti R. Pačinsko elgesio atitiktį Kodekso nuostatoms, būtų padariusi materialiojo ir (ar) procesinio pobūdžio pažeidimų.

Įvertinusi procesiniuose dokumentuose nurodytus argumentus, surinktus įrodymus ir ginčo dalyko teisinį reglamentavimą, VTEK sutinka su Etikos komisijos priimtu Sprendimu ir vertina, kad skundžiamo Sprendimo motyvai ir argumentai yra pakankami ir išsamūs, priimtas Sprendimas yra išsamus, motyvuotas, todėl jį naikinti nėra teisinio pagrindo. Asmens, dėl kurio veikos priimtas sprendimas, Skundas laikytinas nepagrįstu ir atmestinas.

VTEK atkreipia dėmesį į Europos Žmogaus Teisių Teismo ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, kurioje ne kartą pažymėta, jog teismo pareiga pagrįsti priimtą

sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliai atsakyti į kiekvieną argumentą (žr. pvz., Europos Žmogaus Teisių Teismo 1994-04-19 sprendimą byloje Van de Hurk prieš Nyderlandus, 1997-12-19 sprendimą byloje Helle prieš Suomiją; LVAT 2011-11-14 nutartį administracinėje byloje Nr. A261-3555/2011 ir kt.). VTEK, nagrinėdama Pareiškėjo skundą, veikia ir kaip kvaziteisminė institucija, todėl priimdama sprendimą vadovaujasi ir minėtąja teismų praktika ir dėl kitų Asmens, dėl kurio veikos priimtas sprendimas, keliamų Sprendimo neteisėtumo reikalavimų nepasisako.

Vyriausioji tarnybinės etikos komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 1 ir 5 punktais bei 24¹ straipsnio 13 dalies 2 punktu, 32 straipsnio 2 dalimi,

n u s p r e n d ž i a:

Asmens, dėl kurio veikos priimtas sprendimas, Romo Pačinsko skundą dėl Anykščių rajono savivaldybės tarybos Etikos komisijos 2025-03-31 sprendimo Nr. 1-P6-1 „Dėl Anykščių rajono savivaldybės tarybos nario Romo Pačinsko Valstybės politikų elgesio kodekso nuostatų pažeidimo“ **atmesti kaip nepagrįstą.**

VTEK, kaip privalomos išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teismo tvarka institucijos, priimtas sprendimas gali būti skundžiamas teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka ir terminais.

Komisijos narė

Virginija Aleksejūnė

Komisijos narys

Tomas Blinstrubis

Komisijos narys

Darius Beinoravičius

Komisijos narys

Martinas Žaltauskas